

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Misztal-Konecka

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 6 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej
w Warszawie,

sprawy z wniosku J. C,

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Jacka Widło
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie II CSKP 689/22

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

1. Wnioskiem złożonym w sprawie II CSKP 689/22 pozwana J. C. domagała się stwierdzenia braku spełniania wymogów niezawisłości i bezstronności członków składu orzekającego, w tym SSN Jacka Widło. Podniosła, że został on powołany na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa wyłonionej po uprzednim skróceniu w sposób niezgodny z Konstytucją RP kadencji legalnie istniejącej Rady.

W przekonaniu skarżącej, z uwagi na obniżenie standardu bezstronności i niezależności sądu w świetle art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 47 Karty Praw Podstawowych, zachodzi niedopuszczalność uczestniczenia przez m.in. SSN Jacka Widło w składzie Sądu, który rozpoznawał będzie wniesioną skargę kasacyjną. Zdaniem skarżącej co do składu wyznaczonego do rozpoznania skargi kasacyjnej zachodzą uzasadnione podstawy do spekulacji na temat wpływu sił politycznych lub innych na jego funkcjonowanie. Wadliwość skrajnie upolitycznionej procedury wskazywania kandydatów na urząd sędziego, która dotyczy wszystkich

sędziów zasiadających w składzie wyznaczonym do rozpoznania skargi kasacyjnej, ma charakter strukturalny, co powoduje, że Krajowa Rada Sądownictwa, która utraciła przymiot niezależności jako organ nie może prawidłowo wykonywać swoich konstytucyjnych funkcji. W przekonaniu pozwanej brak niezależności KRS skutkuje wadliwością procedury powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego sędziów z takim skutkiem, że ich udział w składzie sądu orzekającego jest nieuprawniony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

2. Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności sędziego).

3. Artykuł 29 § 9 u.SN stanowi, że wniosek inicjujący test niezawisłości i bezstronności sędziego powinien – pod rygorem jego odrzucenia bez wezwania do usunięcia braków formalnych (art. 29 § 10 u.SN) – czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki, o których mowa w § 5 (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie (pkt 2). Skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, oczywiste jest, że nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w szczególności ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (przykładowo czynności jurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy,

z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22 wraz z licznymi zarządzeniami powołanymi w jego uzasadnieniu).

4. Wniosek pozwanej w sposób oczywisty nie czyni zadość tym wymaganiom. Wprawdzie wskazuje na okoliczności towarzyszące powołaniu SSN Jacka Widło (powołanie z rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa wyłonionej po uprzednim skróceniu w sposób niezgodny z Konstytucją RP kadencji legalnie istniejącej Rady), ale nie odnosi się do postępowania Sędziego po powołaniu ani nie próbuje wykazać, że ze względu na charakter sprawy rozstrzygniętej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z 26 lutego 2020 r. i okoliczności dotyczące pozwanej sugerowany deficyt niezawisłości czy bezstronności Sędziego może wywrzeć wpływ na wynik tej sprawy. Powołane okoliczności towarzyszące powołaniu Sędziego mają charakter ogólny i mogłyby oddziaływać na ocenę dochowania standardu niezawisłości i bezstronności w każdej sprawie rozpatrywanej przez Sędziego, co w oczywisty sposób ignoruje brzmienie art. 29 § 5 u.SN.

Podobnie powołanie na możliwość formułowania spekulacji na temat wpływu sił politycznych lub innych na funkcjonowanie sądu, w skład którego wchodzi SSN Jacek Widło, jest całkowicie hipotetyczne i gołosłowne. Pozwana podaje bowiem, że w jej ocenie takie wątpliwości istnieją i są uzasadnione, a równocześnie nie podaje jakie siły, w szczególności jakie siły polityczne lub jakie inne siły miałyby wpływać na skład orzekający, w jej formie ten wpływ miałby być realizowany i na co miałby on być ukierunkowany. Sugeruje podatność Sędziego na czynniki zewnętrzne, brak neutralności względem ścierających się przed sądem interesów, wystąpienie braku widocznych oznak niezawisłości lub bezstronności. Stawiając tak poważne, choć w istocie niesprecyzowane zarzuty, nie powołuje ani nie przedstawia – wbrew obowiązkowi z art. 29 § 9 pkt 2 u.SN – żadnych dowodów na ich poparcie.

Braki te zgodnie z art. 29 § 10 zd. 1 u.SN stanowią podstawę do odrzucenia wniosku.

5. Zgodnie z art. 29 § 10 u.SN wniosek niespełniający wymagań, o których mowa w § 9, podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych.

Ustawodawca nie sprecyzował, jaki skład Sądu Najwyższego jest właściwy do zbadania jego dopuszczalności, w tym spełnienia wymagań formalnych i terminowości jego złożenia, a w konsekwencji ewentualnego odrzucenia. W art. 29 § 15 u.SN ustawodawca określił jedynie skład właściwy do „rozpoznania” wniosku; użyte w tym przepisie sformułowanie oznacza merytoryczne rozpoznanie wniosku, a zatem podjęcie decyzji o uwzględnieniu wniosku (wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy) albo o oddaleniu wniosku (art. 29 § 18 i 19 u.SN). Wprawdzie na gruncie przepisów o zażaleniu dominuje stanowisko, że pojęcie „rozpoznania zażalenia”, o którym mowa w art. 397 § 1 k.p.c., obejmuje również orzeczenie co do jego dopuszczalności (uchwały Sądu Najwyższego: z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20, OSNC 2021, nr 11, poz. 74; z 7 grudnia 2021 r., III CZP 87/20, OSNC 2022, nr 7-8, poz. 67), jednakże przyjęcie takiego rozumienia również na gruncie przepisów o teście prowadzi do wniosków niemożliwych do przyjęcia.

Po pierwsze, nie może budzić wątpliwości, że pojęcie „rozpoznawać” nie ma w przepisach prawa procesowego i ustrojowego w pełni utrwalonej treści, co wyłącza możliwość automatycznego odnoszenia jego znaczenia przyjętego na tle określonej regulacji do innych przepisów, w związku z czym prawidłowe odczytanie jego sensu powinno być zawsze poprzedzone analizą kontekstu językowego, w jakim zostało użyte, i odwołaniem się do adekwatnych argumentów celowościowych.

Po drugie, przyjęcie, że odrzucenie wniosku o test jest rozpoznaniem tego wniosku, oznaczałoby, że o odrzuceniu wniosku – z powodu braków formalnych, z powodu złożenia z naruszeniem terminu lub z powodu niedopuszczalności z innych przyczyn – musiałby każdorazowo decydować skład 5 sędziów, po uprzednim wysłuchaniu sędziego, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 15 u.SN). Obowiązek wysłuchania sędziego, jeżeli wniosek *a limine* polega odrzuceniu, podważa racjonalność przyjętego sposobu procedowania.

Po trzecie, uwzględniając, że z powyższych argumentów wynika, iż skład Sądu Najwyższego właściwy do odrzucenia wniosku nie został uregulowany w ustawie o Sądzie Najwyższym, zwłaszcza zaś w art. 29 § 15 u.SN, niezbędne jest odwołanie się do odpowiednio stosowanych przepisów o zażaleniu

obowiązujących w postępowaniu, którego wniosek dotyczy (art. 29 § 24 u.SN). I tak, a *limine* nakazane w art. 29 § 24 u.SN odpowiednie zastosowanie przepisów o zażaleniu nie uzasadnia zastosowania art. 397 § 1 k.p.c., zgodnie z którym sąd rozpoznaje zażalenie na posiedzeniu niejawnym w składzie trzech sędziów, gdyż przepis ten został wyłączony przez art. 29 § 15 u.SN (nakazujący rozpoznanie wniosku w składzie 5 sędziów). W konsekwencji na mocy art. 367 § 3 zd. 2 w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. w związku z art. 29 § 24 u.SN odrzucenie wniosku powinno nastąpić w składzie jednoosobowym, na posiedzeniu niejawnym.

Po czwarte wreszcie, nie można pominąć, że w procedurze karnej wobec pisma stanowiącego środek odwoławczy (art. 29 § 24 u.SN), które nie spełnia wymogów formalnych lub złożone jest po terminie, prezes sądu wydaje zarządzenie o odmowie jego przyjęcia (art. 429 § 1 k.p.k.), w związku z czym na gruncie art. 29 § 10 u.SN przyjmuje się, iż odrzucenie następuje w formie zarządzenia Prezesa Izby Karnej lub Prezesa Izby Odpowiedzialności Zawodowej, a zatem również z zaangażowaniem jednego sędziego w kontrolę formalną wniosku.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.